

ЛЕКЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Юлія ЛОКАРЄВА (Кіровоград)

Актуальність дослідження. Оновлення системи освіти у контексті інтелектуального, культурного, духовного розвитку суспільства потребує нової генерації фахівців, здатних, відповідно до прийнятих Україною положень Болонської конвенції, бути конкурентно спроможними спеціалістами як на державному, так і на світовому освітньому просторі.

В умовах запровадження багато-рівневої освіти у вищих мистецьких навчальних закладах особливої ваги набуває проблема підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва широкого профілю, професія яких поєднує риси та вміння педагога-виконавця, концерт-мейстера-ілюстратора, диригента-керівника колективу, соліста-вокаліста, лектора-музикознавця, педагога-просвітника, носія духовної культури та естетичного смаку.

Аналіз досліджень і публікацій. Базовими для обґрунтування проблеми професійної підготовки та професіоналізму вчителя музичного мистецтва висвітлено в працях Е. Абдулліна, Л. Арчажнікової, Г. Дідич, Л. Коваль, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалки, А. Растригіної, О. Рудницької, О. Ростовського, В. Черкасова та ін. Педагогічна наука має в своєму арсеналі дисертаційні роботи, присвячені проблемам професійного становлення вчителів мистецьких дисциплін, зокрема досліджено теоретико-методичні основи професійної підготовки вчителя музики (Я. Сверлюк), професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін (В. Орлов), професійно-особистісне становлення майбутнього вчителя музики (А. Петелін) [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Мета статті полягає в аналізі впливу лекційно-просвітницької практики студентів на активізацію професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Важливою формою активізації професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва є організація лекційно-просвітницької практики студентів, яка сприяє закріпленню й удосконаленню професійних навичок і вмінь, набутих у процесі фахової підготовки, відкриває шляхи неповторно-індивідуального творчого виявлення особистості.

Лекційно-просвітницька практика, зумовлена специфікою і змістом майбутньої професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, є однією з форм проєкції набутих знань і вмінь, які дають можливість організувати в загальноосвітній школі дитячу філармонію, день музики, свято хорової та духової музики, тематичну дискотеку, музичні свята й карнавали, шоу-програми і конкурси, проводити музичні лекторії та відвідувати оперні й музично-драматичні театри.

В основу зазначеної практики у вищих мистецьких навчальних закладах покладені різні види виступів перед глядацькою аудиторією – виступи в якості соліста, ансамбліста, концертмейстера, лектора-ведучого концерту, лектора-виконавця, сценариста, режисера тощо, в ході яких у студентів формується сценічний досвід, розширюється коло знань і вмінь з музикознавчих дисциплін, відбувається удосконалення практичних навичок, творчого самовираження та самореалізації. Виступи є необхідною складовою плідної професійно-педагогічної та художньо-просвітницької діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва загально-освітньої школи, ліцею, гімназії тощо.

Однією з популярних форм лекційно-просвітницької діяльності студентів у практиці музично-педагогічної освіти і музичного

виховання підростаючого покоління є музичний лекторій, який дає змогу ефективно поєднати уроки музичного мистецтва та позаурочні музичні заходи [4; 5]. Лекції-концерти – одна з найбільш традиційних і поширених форм музичної освіти підростаючого покоління, що є засобом залучення учнів до мистецтва, розширення їх музичного кругозору, формування музично-естетичних смаків.

На творчо-проективному етапі дослідження на базі Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка було створено музичний лекторій «В гостях у Муз», функціонування якого здійснювалося у рамках Кіровоградської обласної дитячої філармонії та закладів естетичного виховання. Мета лекторію, по-перше, полягала в популяризації різних видів мистецтв, вихованні культури учнів різного віку, розширенні їхнього кругозору; по-друге, – в удосконаленні лекційно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, формуванні їхньої сценічної культури, ораторської майстерності, творчого самовираження, креативного мислення.

Основним завданням музичного лекторію є популяризація кращих зразків народної, класичної, сучасної естрадної музики, знайомство з життєвим та творчим шляхом видатних виконавців та композиторів різних епох, музичними шедеврами, які увійшли у скарбницю світового мистецтва, формування почуття патріотизму на основі вивчення музичного фольклору України, розгляду визначних подій історії вітчизняної музичної культури, а також ознайомлення з новими музичними поняттями.

Музичний лекторій «В гостях у Муз», пропонуючи широке коло тем для лекцій-концертів слугує логічним доповненням до основної програми загальноосвітніх шкіл та закладів естетичного виховання. Лекторій розрахований на широку слухачську аудиторію. Щодо вікових особливостей слухачів лекторію, першу категорію складали учні 1–4 класів, другу – 5–8 класів, третю – учні 9–11 класів.

Теми лекцій-концертів було об'єднано в окремі тематичні блоки: перший блок – «В гостях у Муз» (для учнів 1–4 класів); другий блок – «Обранці Муз» (для учнів 5–7 класів); третій блок – «Територія натхнення» (для учнів 9–11 класів).

Перший тематичний блок мав узагальнювальний характер «В гостях у Муз» і знайомив учнів зі скарбами мистецтва, які впродовж віків дарують людству давньогрецькі Музи – історією народження музичних інструментів, таємницями виникнення різних

напрямків, жанрів, стилів, видів мистецтва. До цього блоку увійшли лекції-концерти, розроблені студентами різних курсів: «Музична абетка», «Музичні континенти», «Дотепно і незвично про інструмент музичний», «Що означає слово «жанр»? тощо.

У другий тематичний блок «Обранці Муз» увійшли розповіді про невичерпні таланти, якими наділяють Музи своїх обранців, лекції-концерти, присвячені видатним особистостям світу мистецтва: «Клавесинні чарівники», «Вічне сяйво у музиці: ім'я тобі – Моцарт!», «Леонтович – Бах української музики», «Знаменитий містер Гершвін», «Обранці Муз». Особлива увага на заняттях приділялася життєвому й творчому шляху митців різних епох – композиторів, художників, літераторів та їхній творчій спадщині.

Третій тематичний блок «Територія натхнення» вирізнявся широким спектром тем і пропонував лекції-концерти, присвячені найчарівнішій і найзагадковішій території натхнення, яку дарують митцям Музи. Блок включав лекції для старшої вікової категорії: «Цей самий Джаз», «Мікс-мюзикл», «Класика і Рок: діалог епох» тощо.

Наприкінці кожної лекції студент-практикант з метою перевірки знань з музичного мистецтва та музичної грамоти пропонував декілька запитань-тестів, які включали аналіз епохи, історію виникнення музичного твору, біографічні відомості про композитора, художній задум і драматургію, а також стосувалися основних засобів виразності, музичної форми, фактури прослуханих творів. Насамкінець учням пропонувався словник незнайомих термінів, музична скарбниця для прослуховування й запам'ятовування музичних творів та запитання для повторення.

Для покращення проведення лекторію нами було розроблено: 1) методичні рекомендації з написання лекцій-концертів, які включають стислу лекцію про засоби музичної виразності та їх виховну роль; 2) орієнтовний план аналізу музичного тексту; 3) художні ілюстрації та музичний матеріал на дисках.

Запропонований лекторій «В гостях у Муз» було впроваджено під час педагогічної практики в загальноосвітній школі, у дитячих музичних школах, центрах естетичного виховання міста й області, на базі Кіровоградської обласної дитячої філармонії, а також став однією з постійних рубрик телевізійного проекту «Гаудеамус».

Висновок. Таким чином, лекційно-просвітницька практика активізувала професійне становлення майбутніх учителів музичного мистецтва, що виявилось в зростанні професійної й творчої мотивації,

прояві інтересу до різних видів музичного мистецтва, зацікавленості мистецтво-знавчою літературою та збагаченні музико-знавчого тезаурусу, розвитку лекційно-виконавських умінь, організаторських здібностей, творчих можливостей, креативного мислення, артистизму, ораторської майстерності, самооцінки та прагнення до самовдосконалення.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Людмила Михайлівна Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
2. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія : [навч. посіб. для студ. муз. спец.] / Олег Володимирович Михайличенко. – Суми : Наука, 2004. – 210 с.
3. Побережна Г. І. Проблеми інтегрованого викладання музично-теоретичних дисциплін у педвузах / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця // Вісник Житомирського державного університету імені

Івана Франка. – Житомир, 2005. – Вип. 21. – С. 16–18.

4. Ростовський О. Я. Музична педагогіка: [навчальні програми, методичні рекомендації та матеріали] / Олександр Яковлевич Ростовський. – Ніжин, 2001. – 112 с.

5. Черкасов В. Ф. Становлення і розвиток музично-педагогічної освіти в Україні (1962 – 1991 рр.) : [монографія] / Володимир Федорович Черкасов. – Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2008. – 376 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Локарева Юлія Валеріанівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін мистецького факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: фахова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва.